

Asociația pentru Drepturile Omului

Lex 21

Comunicat de presă

Monitorizarea politicilor publice anticorupție în cadrul Direcțiilor Asistență Socială din Bălți, Glodeni și Râșcani

La 3 august 2023, Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI a prezentat, în cadrul proiectului „Monitorizarea comparativă a implementării politicilor anticorupție în Direcțiile Asistență Socială din Bălți, Glodeni și Râșcani” (parte a unui proiect realizat de Transparency International – Moldova cu susținerea financiară a Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău), rezultatele monitorizării a patru politici anticorupție: *Declararea averilor și intereselor personale; Asigurarea accesului la informații de interes public; Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile; Respectarea normelor de etică și deontologie.*

Subiecți ai monitorizării sunt 3 Direcții Asistență Socială din Nordul Republicii Moldova.¹ Monitorizarea a fost efectuată în perioada aprilie-iunie 2023, **perioada de referință:** anii 2020-2022.

Aspecte metodologice. În calitate de metode de cercetare au fost utilizate: solicitarea informațiilor oficiale în baza unor scrisori adresate autorităților publice monitorizate; solicitarea informațiilor prin telefon și în cadrul vizitelor în teren; confruntarea informațiilor din diferite surse; verificarea prezenței informațiilor pe paginile web ale celor 3 Direcții Asistență Socială și a Autorității Naționale de Integritate (Portalul declarațiilor de avere și interese personale (<https://portal-declaratii.ani.md/>)). De asemenea, în cadrul monitorizării a fost desfășurat un sondaj al angajaților celor 3 Direcții privitor la cunoașterea și respectarea de către aceștia a normelor de etică și deontologie (eșantion de 35 persoane). Constatările și recomandările succinte, în profilul politicilor monitorizate, sunt expuse în cele ce urmează.

Constatări generale

Politica asigurării accesului la informații de interes public în cele 3 Direcții Generale Asistență Socială se asigură, în linii generale: se oferă răspunsuri la solicitări de acces la informații, în cadrul DASPF Glodeni există regulament intern, care prevede și anumite reguli privind procedurile de furnizare a informațiilor, direcțiile publică în mediul digital anumite informații de interes public. Totuși, există probleme în acest domeniu, – 12% din solicitările de informații ale monitorilor au rămas fără răspuns, iar fiecare al 4-lea răspuns a fost oferit cu depășirea termenului legal de 15 zile lucrătoare. Și conținutul răspunsurilor oferite de către direcții lasă de dorit, întrucât acestea poartă, în mare măsură, un caracter superficial și evaziv. O parte din informații importante despre activitatea Direcțiilor lipsesc pe rubricile web ale Direcțiilor sau sunt insuficiente.

Politica declarării averii și intereselor personale nu se aplică la un nivel convenit. Deși conducerea direcțiilor a depus DAIP în timpul stabilit, unele informații din ele trezesc semne de întrebare, în primul rând, valoarea mică a imobilelor și terenurilor declarate, oscilațiile inexplicabile a veniturilor salariale a unor conducători DAS, precum și eventuala nedeclarare a veniturilor membrilor familiei.

În cadrul direcțiilor se atestă un nivel nesatisfăcător de aplicare a politicii ce ține de *gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile*. Astfel, deși DGASSPF Bălți elaborează și publică documentele strategice ce țin de achizițiile publice (planuri anuale de achiziții, dări de seamă, rapoarte de monitorizare etc), celelate două Direcții au carențe serioase în ceea ce ține de publicarea și accesibilitatea documentelor sus-menționate. Totodată, apar întrebări privitor la funcționalitatea grupurilor de lucru pentru achiziții publice în cadrul celor trei Direcții, întrucât în componența lor sunt incluse persoane fără experiență profesională în domeniul achizițiilor publice. Există temeri că unele documente de achiziții elaborate de DAS ar putea avantaja anumiți operatori economici.

În ceea ce privește aplicarea politicii ce ține de *Respectarea normelor de etică și deontologie*, mai există rezerve de îmbunătățire. Toate cele trei direcții au adoptat coduri de etică și conduită profesională, conform informațiilor furnizate. Doar în DASPF Glodeni a fost numit un responsabil de implementarea și monitorizarea normelor de etică și deontologie, în DASPF Râșcani n-a fost numită un atare responsabil, iar DGASSPF Bălți n-a oferit informații în acest sens. Instruirea funcționarilor publici în domeniul eticii, deontologiei și integrității este abordată diferit în cele trei Direcții analizate.

¹ DGASSPF Bălți, DASPF Glodeni, și DASPF Râșcani.

DGASSPF Bălți și DASPF Glodeni furnizează informații despre instruire și seminare periodice privind aceste subiecte, în timp ce DASPF Râșcani nu a furnizat un răspuns specific în acest sens.

Propuneri și recomandări

Privind îmbunătățirea aplicării politicii de asigurare a accesului la informații publice:

- Asigurarea respectării prevederilor legale ce țin de accesul la informații de interes public:
 - oferirea răspunsurilor la solicitările de informații în termenul legal stabilit;
 - prezentarea unor răspunsuri explicite și complete solicitanților de informații publice, evitarea formulărilor vagi și confuze;
- Completarea și actualizarea continuă a conținutului rubricilor web, inclusiv plasarea informațiilor prevăzute în HG 188/2012, în special:
 - structura autorității publice, adresele poștale, numerele de telefon și alte rechizite ale adresei autorității publice;
 - datele cu privire la conducerea autorității publice;
 - lista actelor legislative și normative în vigoare, care stau la baza activității Direcției;
 - datele privind încadrarea cetățenilor în serviciul public;
 - datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritățile administrației publice;
 - serviciile publice prestate persoanelor fizice și juridice;
 - date privind achizițiile publice (inclusiv planul anual de achiziții, anunțurile de intenție, rezultatele achizițiilor, contractele de achiziții, dările de seamă privind realizarea contractelor).
- Oferirea posibilității de a expedia prin intermediul rubricilor web a cererilor de acces la informație și a petițiilor electronice;
- Adoptarea unui regulament în care să fie stipulate drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor/informațiilor oficiale.
- Numirea/desemnarea unor persoane responsabile de furnizarea informațiilor oficiale;
- Asigurarea instruirii continue a personalului antrenat în examinarea cererilor de acces la informație și petițiilor.

Privind îmbunătățirea aplicării politicii de declarare a averilor și intereselor personale:

- Familiarizarea temeinică a subiecților declarării, în special a conducerii cu prevederile cadrului legal ce ține de declararea averilor și intereselor personale, asigurarea completării corecte și depline a declarațiilor.

Privind îmbunătățirea aplicării politicii ce ține de gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile:

- Asigurarea elaborării și publicării documentelor ce țin de achizițiile publice, inclusiv a planurilor anuale de achiziții, contractelor de achiziții, rapoartelor privind monitorizarea contractelor de achiziții și dărilor de seamă.
- Publicarea contractelor de valoare mică, chiar dacă nu există prevederi legale în acest sens. Transparența sporită va contribui la creșterea încrederii publicului în procesul de achiziții.
- Asigurarea că grupurile de lucru pentru achiziții publice să fie constituite inclusiv din specialiști cu experiență în domeniu și să funcționeze în conformitate cu principiile autonomiei, imparțialității și legalității.
- Oferirea oportunităților de instruire pentru membrii grupului de lucru în vederea exercitării corecte a atribuțiilor lor.
- Evitarea practicilor care ar putea duce la discriminare sau avantaje nejustificate pentru anumite companii în procesul de achiziții. Criteriile de evaluare ar trebui să fie obiective și să nu favorizeze nejustificat un anumit operator economic.

Privind îmbunătățirea aplicării politicii ce ține de respectarea normelor de etică și deontologie:

- Asigurarea unor instruirii periodice a angajaților DAS la subiectul eticii și integrității în serviciul public.
- Desemnarea unei persoane responsabile de implementarea și monitorizarea normelor de etică și deontologie. Această persoană ar trebui să fie bine instruită și să aibă cunoștințe temeinice în domeniu.
- Efectuarea schimbului de experiență/bune practici și colaborarea între direcții în ceea ce privește aplicarea eticii, deontologiei și integrității profesionale.